

KEKSIJÄKYLÄN LOTTA

Viro/Latvia, 2006

Ohjaus: Heiki Ernits ja Janno Põldma
Alkuperäiset äänet: Evelin Pang (Lotta),
 Andero Ermel (Bruno), Lembit Ulfsak (Oskar)

Suomenkielinen versio:

Ohjaaja: Iivo Baric
Äänet: Jarmo Koski, Jukka Voutilainen, Iida ja Totti
 Hakkarainen, Johanna Viksten, Iikka Keskinen, Ilpo
 Mikkonen, Henna Lundberg

Genre: animaatio

Kesto: 81 min.

Ikäraja: 3

Koulukinon oppimateriaali on tehty esi- ja alkuopetukseen.

Oppimateriaalin teemoja: ystävyys, keksiminen ja keksinnöt, kateus, judo

Alkuperäinen nimi: *Leiutajateküla Lotte*

Synopsis

Animaatio Lotta-koiran seikkailuista Keksijäkylässä! Suuren meren rannalla on merkillinen pieni kylä, jonka asukkaiden harrastus on keksiä mitä kummallisimpia vempaimia ja härpättämiä. Vuoden huipennus on kilpailu, jossa paras vekotin palkitaan ja voittajalle on luvassa mittamattomasti mainetta ja kunniaa! Lotta on vilkas ja pirtsakka tyttökoira, jonka paras ystävä on uskollinen ja kiltti Bruno-kissa. Pieni, ujo Albert-kani haluaisi kovasti heidät ystävikseen. Tilaisuus tarjoutuu, kun rantaan ajautuu Japanista asti Susumu-mehiläinen - kaverukset alkavat laatia jännittävää suunnitelmaa, miten saada Susumu takaisin kotiin...

VIHJEITÄ ELOKUVAN TARKASTELUUN

Ennen elokuvaa

1. Keksijöiden kylä

Annetaan lapsille tarkastelutehtävä elokuvan katseluun: Millaisia ovat elokuvan värit, talot, maisemat, merenalainen maailma ja hahmot.

Elokuvan jälkeen

2. Millaista oli Keksijöiden kylässä

Palataan ennakkotehtävään. Muistelkaa, millaiselta kylässä näytti?

Meren ranta, silta, mäet, talot, puut, kukkaniityt, värit jne.

a. Maalatkaa ja piirtäkää Lotan kotikylän maisemia.

b. Lotta kävi ystävänsä kanssa uimassa. Meressä, pinnan alla oli oma maailmansa hahmoineen ja tapahtumineen. Suunnitelkaa, piirtäkää ja maalatkaa yhteinen merenalainen mielikuvitusmaailmanne. Kiinnittäkää seinälle pitkälle rullapaperille maalattu merenpohjamaaisema. Leikatkaa piirtämänne hahmot irti ja kiinnittäkää ne yhteiseen maisemaan.

3. Elokuvan hahmot

a) Muistelkaa yhdessä, mitä eläimiä elokuvassa oli? mm. koira, kani, kissa, mehiläinen, kärpänen, myyrä

Minkä nimisiä ne olivat? mm. Lotta, Bruno, Albert, Oskar, Adalbert, Klaus, Jaakko, Susumu
Keskustelkaa hahmoista. Miltä ne näyttivät? Millaisia ne olivat luonteeltaan? Mistä ne pitivät? Missä ne asuivat? Millaisia perheitä elokuvassa oli? Mitä he harrastivat, söivät, viljelivät? Millaisia ja Lotan tai Brunon vanhempien kerrottiin olleen lapsena tai nuorena? Miksi Albertin äiti pelkäsi urheilua?

b) Piirtäkää kuvia elokuvan hahmoista voimapaperille ”oikeassa” koossa. Maalatkaa hahmot pulloväreillä ja leikatkaa ne irti. Etsikää elokuvan kotisivuilta kuvia muistin virkistykseksi.

c) Myyrät

Myyrät nauttivat teetä linnassaan. Katossa komeilevat hienot koristeet ja seinillä on pitkä rivi muotokuvia. Maalatkaa liiduilla ja vesiväreillä elokuvan hahmoista isoja kasvokuvia A3-kokoiselle paperille.

d) Susumu

Miten Lotta ja Bruno tutustuivat Susumu-mehiläiseen?

Se ajautui uimarannalle kirjan välissä Japanista asti ja putosi sivujen välistä, kun Lotta ripusti kirjan kotiinsa narulle kuivumaan. Lotta ja Bruno selailivat kirjaa. Heidän mielestään Susumu näytti aivan elävältä, melkein kirjaan kuulavalta, maatessaan kirjan sivujen välissä.

Miten Susumu joutui kirjan väliin?

Jos kirjan hahmoja voisi muuttaa eläväksi, minkä haluaisitte muuttaa tai saada ystäväksenne? Tutkikaa lastenkirjojen kuvituksia ja valitkaa suosikkiahahmonne.

e) Klaus-setä ja Brunon urheilijaisä

Kuinka Brunon isän kävi, kun hän heitti maailmanennätystä moukarilla?

Hän lensi moukarin mukana kauas ilmojen halki ja joutui huimiin seikkailuihin.

Klaus-setä tarinoi mm. housuja syövästä sammakoista... Äiti-sammakko ompeli housuja minkä ehti, ja pikkusammakot popsivat niitä ahneesti, kovalla kiireellä. Klaus-sedän täytyi ylittää sammakkolampi seiväshypyillä, että hänen housunsa säästyisivät ahneilta pikkusammakoilta.

Keksikää yhteiskertomuksena joku hullunkurinen ja vahvasti liioiteltu tarina. Istukaa isossa piirissä, tai 4-5 hengen pikkuryhmissä. Valitkaa kertoja, joka saa aloittaa tarinan. Kukin jatkaa tarinaa vuorollaan sovitun ajan.

Tarinankerronnan avuksi voi ottaa myös pussin, jossa on pieniä esineitä tai kuvia. Tarinankertoja saa nostaa pussista kuvan tai esineen, joka on sisällytettävä tarinaan.

Klaus-setä esitti myös arvoituksia: Mikä on vihreä ja kurnuttaa aavikolla?

Millaisia arvoituksia tunnette? Keksikää omia arvoituksia.

4. Ystävyys

On pouta taikka sadesää, niin ystävyys on tärkeää, elokuvassa lauletaan.

Ujolla, yksinäisellä Albert-kanilla ei ollut ystäviä. Hän juttelee äitinsä kanssa siitä, miten ystäviä saadaan.

a) Miten ystäviä saadaan? Miten tutustutaan muihin? Voiko itse ehdottaa, että pääsisikö leikkiin mukaan? Mitä ystävän kanssa voi tehdä? Milloin on mukavinta olla yksin? Milloin tarvitaan enemmän kuin yksi ystävä?

b) Keskustelkaa, millainen on hyvä ystävä. Kootkaa taululle yhteiseen listaan ystävän ominaisuuksia. Miettikää, onko teissä hyvän ystävän ominaisuuksia.

c) Lotta leikki Brunon kanssa hippaa, sokkoa, hyppi ruutua, kävi uimassa, nauroi, yms. Lotta lorui: Ensimmäinen etana, toinen tolvana, kolmas... Keksikää oma vastaavanlainen loru.

d) Usein leikki aloitetaan laskemalla jonkun lorun avulla esim. leikin aloittaja, etsijä jne. Millaisia leikkilukuja tunnette?

Esim. Ulle, dulle doff..., pallo meni sillan alle..., maalari maalasi taloa, sinistä ja punaista...

Opetelkaa uusia leikkilukuja.

e) Temppurata

Lotan kotona oli monenlaisia vekottimia.

Hänellä oli myös hauska reitti alakertaan.

Millainen olisi teidän unelmien reitti kodista kouluun tai päiväkotiin? Vintille, alakertaan, kaverin luo, yms.?

Jakaantukaa kahteen ryhmään. Suunnitelkaa ja rakentakaa yhdessä yllätyspolku ulos tai sisälle toiselle ryhmälle. Reitillä voisi olla esim. hyppyjä, loikkimista, roikkumista, kiipeilyä, kuperkeikkoja. Toista reittiä voisi kulkea hitaasti silmät sidottuna, turvallisesti kaverin taluttamana. Reitin varrelle suunnitellaan erilaisia tunnustelutehtäviä, pehmeitä tai kovia materiaaleja, joiden läpi tai päällä täytyy kulkea, jääkylmiä vesivateja, joihin täytyy astua paljain varpain yms.

5. Keksinnöt

Lotan kotikylän asukkailla oli erikoinen harrastus; keksiminen. Lotan isä Oskar oli yksi menestyneimmistä keksijöistä. Monet asukkaista halusivat menestyä keksijöinä. Olivatko kaikkien keinot aivan rehellisiä?

a) Muistelkaa, millaisia keksintöjä elokuvassa keksittiin ja esiteltiin? Mitä niiden rakentamiseen tarvittiin?

Mm. selänraaputin, vieterellä pomppiva laite liikkumiseen, moottori, jolla sikakin lentää, herätyskone, kone, joka pesee, silittää ja viikkaa, haitarisoittolaite, koputuslaite. Taloustavarat, kuten kattilat ja kauhat olivat ahkerassa käytössä, radioaalto ja sähkö piti pyydystä.

b) Suunnitelkaa keksintö.

Pohtikaa aluksi yhdessä, mitä haluaisitte tai mitä kannattaisi keksiä.

Lotta haaveili munivasta piposta, joka munisi aina uusia pipoja, ettei tarvitsisi itse neuloa.

Millainen keksintö olisi tarpeellinen, vaarallinen, hauska, pelottava? Millainen olisi sopiva lapsille tai aikuisille, äidille, isälle, laiskalle, pahalle, kiltille, tai jollekin eläimelle, satuhahmolle, sarjakuvasanকারille, yms.? Piirtäkää kuvia keksinnöistänne. Kirjoittakaa, miten ne toimivat. Laatikaa käyttöohjeet keksinnön käyttäjää varten.

c) Rakentakaa romuista laite pareittain tai 2-3 hengen ryhmissä. Laatikaa ensin lyijykynäpiirroksina laitesuunnitelmia. Tuokaa kotoa sopivia vanhojen laitteiden osia, herätyskellojen osia, muttereita, ruuveja, vieteriä, muoviputkea, rautalangaa, kaikenlaisia pikkutavaroita yms. Keksinnön alustavaan muotoiluun voi käyttää kananverkkoa, liisteriä, selluvillaa ja sanomalehtisuikaleita. Maalatkaa laite ja

kiinnittäkää siihen tarpeellisia osia rautalangalla ja liimalla.

d) Paritehtävä:

Tarvitaan A3-kokoinen paperi ja molemmille pareista erivärinen kynä. Kumpikin miettii mielessään jonkin laitteen. Ideoita tai mielikuvia ei saa paljastaa toiselle. Sovitaan kumpi pareista aloittaa kuvan tekemisen piirtämällä muutaman sekunnin ajan. Toinen jatkaa yhtä pitkän ajan. Näin jatketaan vuorotellen, kunnes kuva on molempien mielestä valmis. Piirtämisen aikanakaan ei saa jutella eikä muulla tavoin ohjailla tai neuvoa toista.

Tarkastelkaa parin kanssa valmista kuvaa ja miettikää, mikä keksinnöstänne tuli. Kirjoittakaa lyhyt selostus esineestänne. Miettikää, mistä aineesta se on valmistettu, mitä sillä voi tehdä, onko se vaarallinen, liukkuuko se, miten se toimii, mikä sille sopisi nimeksi jne.

Millaisia laitteita muut parit keksivät?

Ripustakaa yhteinen näyttely luokan seinälle.

6. Kateus

Adalberto oli kateellinen Lotan isän, Oskarin menestyksestä ja kunniaista. Hän halusi itsekin olla taitava keksijä. Mitä hän keksi? Miten hän menestyi kilpailuissa? Keskustelkaa, millaiselta kateus tuntuu? Mitä tarkoittaa, kun joku on vihreänä kateudesta? Saako olla kateellinen? Oletteko ikinä olleet kateellisia toisille? Mistä asioista voi olla kateellinen? Miten kateuden voi voittaa?

Kateus poikkeaa kaikista muista kuolemansynneistä merkittävästi. Se on ainoa, josta ei voi nauttia.

Hekuman ja ylensyönnin mukanaan tuomat ilot ovat tuttuja kaikille, ja jopa vihasta voi saada tyydytystä. Kateus on pelkkää katkeraa happamuutta ja pahaa tahtoa. Sanakirjan mukaan se on toisten paremmuuden menestyksen tai muun sellaisen aiheuttamaa harminsekaista epäsuopeuden tunnetta.

Kateus, kuten muutkin kuolemansynnit, on mielentila. Se ei vaadi uhritaan mitään. Se on epämiellyttävään ajatuksiin käärittyä epämiellyttävää oloa, joka ilmenee inhona, panetteluna ja muiden vastoinkäymisistä iloittamisena. Kateellinen ihminen ahdistuu muiden menestyksestä ja vaipuu itsesääliin. Kateellinen kadehtii, vaikkei toisen onni olekaan itseltä pois.

Lähde: <http://www.uta.fi/lehdet/aviisi>

a) Adalberto vakoili Oskaria. Mitä kaikkea hän teki ja yritti, saadakseen tietoja Oskarin keksinnöistä?

Kurkisteli ikkunoista, hiihteli muka talon ympärillä, vaikka oli keskikesä, kiipesi katolle, roikkui katosta narun varassa.

Adalberto jäi kuitenkin aina kiinni vakoiluistaan ja harmissaan hän riimiteli: Oskari on tyhmä kuin lammas puuttuu kulmahammas. Keksikää riimipareja ja -jonoja.

Esim. Anka-vankka, Pasi-lasi, talo-valo-palo, lammas-hammas, tassu-hassu-rassu-massu, rotta-totta-jotta-potta-Lotta, possu-tossu, viili-siili-piili-tiili, luntunta, pappi-nappi-happi, karja-harja-marja jne.

b) Keksikää riimipareista lauseita.

Esim. Tämä ei ole mikään kummin kaiman lanko, vaan kaliseva luuranko. Taitaa koittaa jo aamu, haukotteli väsynyt haamu. Takaa pihlajapuun näen yöllä pilkottavan kuun. Nyt on kammattu hienoksi tukka, laitetaanpas tuohon vielä hieno kukka. Saat syödä yhden nakin, mutta ensin riisut päästäsi tuon lakin.

7. Saippuakuplia

Albert-kani nappasi isän vaahtokylvystä ilmaan nousevia kuplia ja rakensi niistä tornia. Miettikää, mitä kuplista saisi rakennettua? Piirtäkää kuplakuvia.

a) Tehkää saippuakupla-ainetta.

Tarvitaan:

4 dl fairya tai 1 dl fairya
1 dl glyserolia 1/2 dl glyserolia
5 dl vettä 1 l vettä

hyppysellinen sokeria

Annetaan seoksen seistä 24 tuntia ennen käyttöä. Muotoillaan rautalankakehikko kuplien puhaltamista varten.

Puhalletaan kuplia ulkona aurinkoisessa säässä. Mitä värejä näette kuplissa?

b) Entä jos saisitte niin isoja ja kestäviä saippuakuplia, että ne jaksaisivat nostaa teidät ilmaan? Miten kuplaa voisi ohjata? Minne lentäisitte kuplan kyydissä? Kirjoittakaa pieni uutinen lehteen saippuakuplamatkasta. Kuinka uutistenlukija lukisi uutisen radiossa tai televisiossa?

8. Judo

Kylään levisi judo-villitys. Susumu opetti, että judon avulla voi tehdä suuria tekoja. Mitä judotaitoja asukkaat innostuivat harjoittelemaan?

Kaatuminen, heitto, aloituskumarrus.

Sanotaan, että judon hallitsee todella vasta sellainen, joka soveltaa sen periaatteita jokapäiväiseen elämään. Judo oli hauskaasti helpottamassa kyläläisten arkea: äiti sai lapset rauhallisiksi, tehtävät onnistuivat ja kun joku tehtävä onnistui, hihkaistiin aina: judo! Kadonneet tavaratkin löytyivät judon alkukumarruksia harjoitellessa.

Judoasut ja vyön värit

Judon harrastajat, judokat pukeutuvat väljiin valkoisiin housuihin ja judotakkiin, joka sidotaan kiinni vyöllä. Vyön värillä ilmoitetaan lajissa edistymisen taso. Väiden värijärjestys on seuraava: valkoinen, keltainen, oranssi, punainen, vihreä, sininen, ruskea ja musta.

Judon historiaa

Judo on kehitetty ikivanhasta aseettomasta taistelulajista jutsusta (jujutsu).

Jigoro Kano (1860-1928) oli lajin perustaja. Kano oli kasvatustieteilijä, joka teki 27-vuotiaana kirjan judon tekniikoista. Judon henkisestä puolesta hän kirjoitti vasta 52-vuotiaana. Pedagogina häntä askarruttivat kasvatusta, moraalinen ryhti ja voima. Hänen mukaansa kansakunnan hyvinvointi piilee sen jäsenten moraalisien ominaisuuksien täydellisyydessä ja heidän vartalonsa voimassa.

Judo tarkoittaa joustamisen taitoa.

Kano selvitti seuraavalla esimerkillä, mitä judon pehmeys ja joustaminen todella merkitsevät.

Esimerkki antaa yksinkertaisen selvityksen siitä, miten vastustaja voidaan lyödä antamalla periksi:

Jos oletetaan, että miehen voimat voidaan arvioida joinakin yksiköinä. Edessäni seisoo mies, jonka voima olisi kymmenen yksikköä. Minulla itselläni on voimaa vähemmän, vain seitsemän yksikköä. Jos mies työntää minua kaikella voimallaan, horjahdan taaksepäin tai lennän maahan, vaikka vastustaisin häntä kaikella voimallani; vastustaen voimaa voimalla. Mutta jos sen sijaan, että työntäisin häntä, antaisinkin periksi hänen voimalleen perääntymällä juuri hänen työntönsä mukaan ja samalla säilyttäisin tasapainoni. Tällöin vastustaja luonnollisesti joutuu nojautumaan eteenpäin ja siten menettäisi oman tasapainonsa. Tässä uudessa tilanteessa vastustajan voima on hetkellisesti heikennyt, sanokaamme kolmeen yksikköön, alkuperäisen kymmenen yksikön sijasta. Itse olen säilyttänyt tasapainoni, ja käytössäni on voimaa alkuperäiset seitsemän yksikköä. Tässä tilanteessa pystyn helposti kukistamaan vastustajan käyttämällä

vain kolmea ja puolta yksikköä voimistani, joten puolet voimistani jää vielä muihin tarkoituksiin.

Judo edellyttää nopeaa tilanteen arviointia, vastustajan tasapainon järkyttämistä ja hänen hyökkäysvoimansa hyväksikäyttöä. Judoka pyrkii aina suuntaamaan henkisen ja fyysisen suorituksen mahdollisimman tehokkaasti tuloksen suunnassa.

Itse voima ei ole pahasta, vaan sen turha käyttö. Judossa ottelijoiden pyrkimyksenä on kehittää toinen toisiaan. Varsinkin heikompien ja aloittelijoiden kanssa on osattava hillitä taitojaan ja voimiaan.

Kun judon keskeisten periaatteiden todellinen merkityssisältö on ymmärretty, sitä voidaan soveltaa elämän ja toiminnan kaikkiin puoliin.

Jigoro Kanon mukaan judoa voidaan harjoitella mm. parhaimman mahdollisen fyysisen kunnon saavuttamiseksi, parhaimman mahdollisen kilpailutaidon saavuttamiseksi tai henkisen kehityksen saavuttamiseksi.

Judon päätavoite on ihmisen henkinen kehitys. Tekniset taidot ja henkinen kasvu liittyvät vahvasti toisiinsa. Judokan on kehityttävä molemmissa judon osa-alueissa. Laajassa mielessä judo on mielen ja ruumiin sekä elämän ja sen toimien säätelyn tutkimusala ja harjoitusmenetelmä.

Lähde: <http://kauha.kauhajoki.fi/> Harri Niemenmaan gradu judosta.

Oppimateriaalin on laatinut
luokanopettaja Tuula Niiniranta.

Oppimateriaalin on tuottanut Anna-Liisa
Puura-Castrén Koulukinosta.